

คู่มือการลดความเสี่ยง
จากภัยพิบัติโดยมีมุมมองมิติเพศภาวะ
(ฉบับย่อ)



ผู้เขียน : เรวดี ประเสริฐเจริญสุข
อลิสา หะสาเมาะ, PhD.
เกศินี แก้วนเจริญ
พีรดา ภูมิสวัสดิ์, PhD.

ออกแบบรูปแบบ : ปภาวรินทร์ พลหาญ

จัดทำโดย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กลุ่มมาตรการและกลไก
ร่วมกับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
26 มีนาคม 2567

จุดประสงค์ของคู่มือ

คู่มือการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมีมุมมองมิติเพศภาวะ (ฉบับย่อ) จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องความจำเป็น ความต้องการที่แตกต่างของกลุ่มเป้าหมายในการจัดการภัยพิบัติ เพื่อให้เกิดการตั้งรับปรับตัวและจัดการภัยพิบัติอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภัยพิบัติอันเกิดมาจากการณอื่น ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน และประชาชน สามารถนำไปปรับใช้ในการพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพื่อลดความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน รวมถึงการจัดการภัยพิบัติอย่างรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มีความต้องการ ความจำเป็น และการเข้าถึงโอกาสที่แตกต่างกัน อย่างรวดเร็วและทันสถานการณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ และทั่วถึง โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

คู่มือฯ ประกอบไปด้วย เนื้อหา ดังนี้

- กรอบข้อตกลงระหว่างประเทศและในประเทศ
- หลักการดำเนินงานการจัดการภัยพิบัติที่มีมิติเพศภาวะและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง
- เพศภาวะกับการจัดการภัยพิบัติ
- การจัดทำงานประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะในการจัดการภัยพิบัติ
- แนวทางในการจัดทำงานประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะในการจัดการภัยพิบัติ
- วงจรการจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะในการจัดการภัยพิบัติ

1. กรอบข้อตกลงระหว่างประเทศและในประเทศ

1.1 กรอบสหประชาชาติ



อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(United Nations Framework Convention on Climate Change หรือ UNFCCC)

มีเป้าหมาย คือ การรักษาระดับความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศของโลกให้คงที่ และอยู่ในระดับที่ไม่รบกวนระบบภูมิอากาศ และปลอดภัยจากการแทรกแซงจากกิจกรรมของมนุษย์ ผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2537 ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ส่งผลให้อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538

ความตกลงปารีส” (Paris Agreement)

คือ ความตกลงตาม UNFCCC เพื่อกำหนดมาตรการลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ตั้งแต่ พ.ศ. 2563 โดยเจรจากันในช่วงการประชุมภาคีสมาชิก UNFCCC ครั้งที่ 21 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และได้รับความเห็นชอบในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2558

โดย มีวัตถุประสงค์ระบุไว้ในข้อ 3 คือ

- เสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันต่อภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ความพยายามในการขจัดความยากจนบนหลักของความเป็นธรรม
- หลักความรับผิดชอบร่วมกันในระดับที่แตกต่างกันโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละภาคีสมาชิกตามสถานการณ์ของประเทศที่แตกต่างกัน

กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ. ศ. 2558-2573

(Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030) หรือ กรอบเซนได (Sendai Framework)

คือ แนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ กล่าวคือ การป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ ลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิม เน้นมาตรการและวิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและลดความเสียหาย ความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุและการฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพได้อย่างรวดเร็วและดีขึ้นกว่าเดิม โดยกำหนด 1 ผลลัพธ์ 1 เป้าหมาย 7 ตัวชี้วัดระดับโลก และ 4 พันธกิจสำคัญ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ

(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – CEDAW) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่สมาชิกสหประชาชาติรับรองเมื่อ พ.ศ. 2522 โดยเอกสารข้อเสนอแนะทั่วไปลำดับที่ 37 มิติทางเพศภาวะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Committee on the Elimination of Discrimination against Women: General Recommendation No. 37 on Gender-related dimensions of disaster risk reduction in the context of climate change) ของคณะกรรมการ CEDAW คือ



หลักการ

01

การประเมินและการรวบรวมข้อมูลจำแนกเพศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หลักการ

02

สนับสนุนและการเชื่อมโยงนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

หลักการ

03

สร้างความร่วมมือระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค จนถึงระดับสากล และการจัดสรรทรัพยากร: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หลักการ

04

ส่งเสริมบทบาทของ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถมีส่วนร่วมสำคัญในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หลักการ

05

พัฒนาขีดความสามารถและการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้หญิง

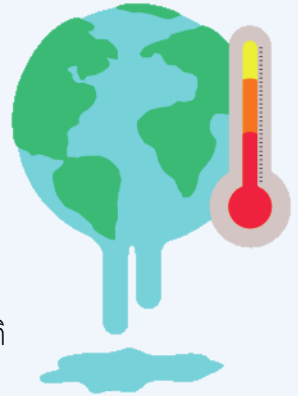


1.2 กรอบอาเซียน

คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ

(ASEAN Committee on Disaster Management- ACDM)

เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2546 มีพันธกิจที่สำคัญ คือ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติในอาเซียน อย่างรอบด้าน ทั้งการป้องกัน การเตรียมความพร้อมการตอบสนอง ตลอดจนการฟื้นฟูหลังการเกิดภัยพิบัติ โดยในปี พ.ศ. 2548 ทางอาเซียนได้จัดทำ ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response - AADMER) เพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้านการจัดการภัยพิบัติ ในลักษณะครบวงจร



ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในการจัดการภัยพิบัติ

(Agreement on the Establishment of the ASEAN Co-ordinating Centre for Humanitarian Assistance on Disaster Management - AHA Centre Agreement)

มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งศูนย์ประสานงานของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาค ซึ่งทวีความถี่และมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงยิ่งขึ้น



คณะทำงานอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(ASEAN Working Group on Climate Change: AWGCC)

มีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งได้กำหนดผลลัพธ์และยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนงานประชาสังคมและวัฒนธรรม อาเซียน 2025 (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint 2025) มุ่งสู่การมีสภาพภูมิอากาศที่ยั่งยืน (Sustainable Climate)



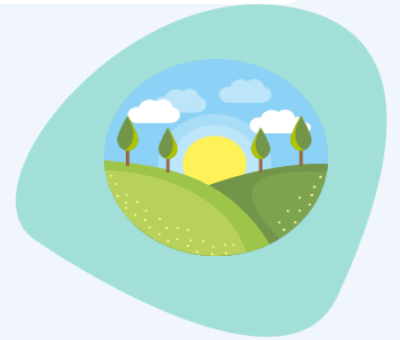
ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งมาตรการคุ้มครองทางสังคม

มีวัตถุประสงค์คือให้ความสำคัญของมาตรการการคุ้มครองทางสังคมว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ต้องครอบคลุมชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมาตรการคุ้มครองทางสังคมต้องเป็นไปบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกัน

1.3 กรอบนโยบายและแผนงานประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

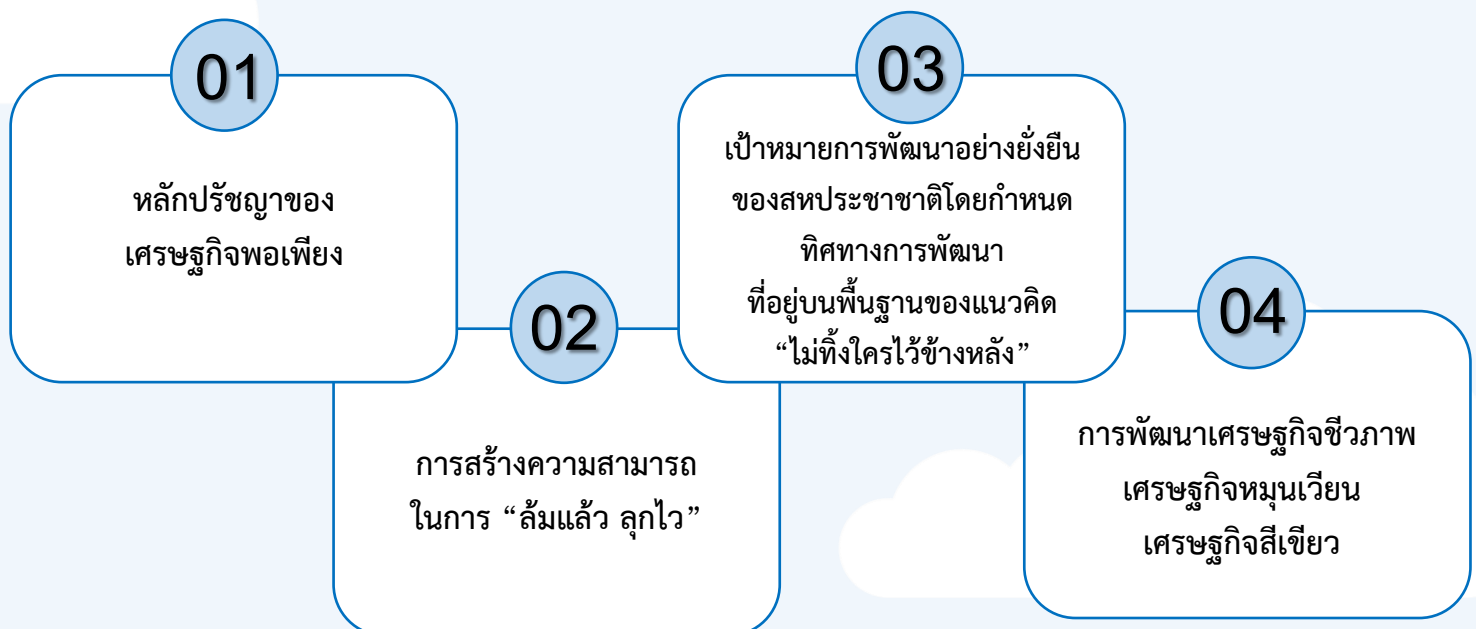
ด้านความมั่นคงได้วางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบ
ต่อความมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นอย่างรวดเร็ว
และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการ
และการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน



- **ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรม ความมั่นคงของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ
- **ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)

ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้
“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ คือ



แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน 13 หมุดหมาย 4 มิติ โดยมิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการระบุเกี่ยวกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในหมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยง และผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ มีการกำหนดเป้าหมายไว้ 3 เป้าหมาย คือ

เป้าหมายที่ 1

ความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

เป้าหมายที่ 2

ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศลดลง

เป้าหมายที่ 3

สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ



แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570

โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นแผนภายใต้การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ร่วมกับการแก้ไข ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน(Nature-based Solutions : NbS) โดยใช้แนวคิด การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation) ในการปฏิบัติงาน เพื่อการป้องกัน จัดการ และฟื้นฟูธรรมชาติ หรือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. หลักการดำเนินงานการจัดการภัยพิบัติที่มีมิติเพศภาวะ และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

เพศภาวะ" (Gender) คือคุณลักษณะ บทบาท และความคาดหวังที่สังคมกำหนด "ความเป็นหญิง" (Femininity) และ "ความเป็นชาย" (Masculinity) ซึ่งคุณลักษณะและบทบาทของผู้หญิงผู้ชายเกิดขึ้นโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ผ่านทางสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว สถานบันการศึกษา สื่อมวลชน ซึ่งคุณลักษณะและบทบาทดังกล่าว ส่งผลต่อการแสดงบทบาททางเพศ ความคาดหวัง ความสัมพันธ์ การเข้าถึงสิทธิ และโอกาส ในสังคมของผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิง เด็กชาย และผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน รวมทั้งกำหนดคุณค่าของความเป็นหญิงและชายที่ต่างกัน โดยเพศภาวะที่สังคมกำหนดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ในแต่ละสังคม เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา ชนชั้นวรรณะ ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพการณ์ และเงื่อนไขสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

โดยมากความเป็นชาย มักอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าและได้รับการยกย่องในสังคมมากกว่าหญิง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากกรอบคิดของระบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) สังคมที่นิยมชายหรือสังคมที่ชายเป็นใหญ่ ส่งผลให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ด้อยกว่าและส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี¹

ความเสมอภาคระหว่างเพศ หมายถึง การเข้าถึงและได้รับสิทธิ หน้าที่ และ โอกาสที่เท่าเทียมของบุคคล ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลาย ทางเพศ นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงความต้องการจำเพาะ และโอกาสที่แตกต่างกัน ของผู้หญิง ผู้ชาย และกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ และการจัดอุปสรรค ซึ่งเป็นผลมาจากเพศภาวะและความทับซ้อนด้วยเหตุและปัจจัยอื่น ๆ (intersectionality) เพื่อให้บุคคลเข้าถึงสิทธิ โอกาส และทรัพยากรในการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพ²

การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ถูกกำหนดให้เป็น “กระบวนการปรับปรุงเงื่อนไขการมีส่วนร่วมในสังคม โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผ่านการเสริมสร้างโอกาส การเข้าถึงทรัพยากรเสี่ยงและการเคารพในสิทธิ ” เป็นปรากฏการณ์หลายมิติที่ไม่จำกัดเพียงการกีดกันจากปัจจัยความยากจน ซึ่งเป็นมิติสำคัญของการกีดกัน ดังนั้นกระบวนการทางสังคมจึงเกี่ยวข้องมากกว่าการปรับปรุงการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจยากต่อการวัดผลเนื่องจากมีลักษณะหลายมิติหากด้วย ขาดแหล่งข้อมูลมาตรฐานในประเทศต่างๆและกลุ่มสังคมทั้งหมดที่มีความเสี่ยงสูงสุดที่จะถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง

¹ พริดา ภูมิสวัสดิ์. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ. หน้า 1-2.

² พริดา ภูมิสวัสดิ์. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ. หน้า 9.

3. เพศภาวะกับการจัดการภัยพิบัติ

ความสำคัญและจำเป็น

การให้ความสำคัญกับเพศภาวะในการจัดการภัยพิบัติที่อิงกับระบบนิเวศที่มีคนเป็นศูนย์กลางนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ในสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการภัยพิบัติ แนวทางการจัดการที่ไม่พร้อมเพรียงกันของภาคส่วนส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป

การจัดสรรที่ไม่เหมาะสม การกระจายผลประโยชน์และภาระที่ไม่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมที่ไม่เพียงพอทั้งผู้หญิงและผู้ชายได้ขัดขวางโครงการต่างๆ ที่มุ่งแก้ปัญหาความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น กลยุทธ์โดยเจตนาในการเผยแพร่ประเด็นเพศภาวะ จึงมีประโยชน์ในการทำให้มั่นใจว่าประเด็นเหล่านี้ที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงและผู้ชายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์และการวางแผนโครงการ การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล

ความเสี่ยง : ความน่าจะเป็นที่กิจกรรมอาจนำไปสู่ผลที่เป็นอันตราย หรือการสูญเสียที่คาดไว้ (การเสียชีวิตการบาดเจ็บทรัพย์สินการดำรงชีวิตกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หายุดชะงักหรือสิ่งแวดล้อมเสียหาย) ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอันตรายจากธรรมชาติหรือที่เกิดจากมนุษย์และสถานะที่เปราะบาง

การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในแต่ละประเทศไม่สามารถสำเร็จได้โดยประเทศใดประเทศหนึ่ง ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ความเสมอภาคระหว่างเพศกลุ่มเปราะบางเป็นเป้าหมายที่สำคัญในด้านการจัดการภัยพิบัติหากปราศจากการใส่ใจดำเนินการจะทำให้การจัดการภัยพิบัติดำเนินการอย่างไรประสิทธิภาพและไม่ยั่งยืน

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องใส่ใจบูรณาการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ในการจัดการภัยพิบัติซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินการ การประเมินผลของการจัดการ ว่าได้ส่งผลต่อการลดความเสี่ยงการพัฒนาความรู้ความสามารถในการเข้าร่วมการจัดการภัยพิบัติ

3.1 การประเมินความเสี่ยงในการวางแผนลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การประเมินความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ หมายถึง กระบวนการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง โดยประเมินจากโอกาส หรือความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ที่นำมาสู่ผลกระทบ ซึ่งจะดูจากพื้นที่หรือบริเวณที่จะได้รับ ผลกระทบ และกลุ่มคนที่จะได้รับผลกระทบ โดยดูจากขนาดความรุนแรง ของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น



01

ความเสี่ยงเชิงกายภาพ

พื้นที่หรือระบบนิเวศ

เป็นการประเมินสถานภาพ และการเปลี่ยนแปลง ด้านลักษณะทางกายภาพ ของพื้นที่การเปลี่ยนแปลง การใช้ประโยชน์ที่ดิน

กระบวนการประเมินความเสี่ยง
จากภัยพิบัติ

02

ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผล กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินความเสี่ยง ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ เช่น ภัยพิบัติ น้ำแล้ง

03

ความเสี่ยงของกลุ่มความเปราะบาง
ทางสังคม

พิจารณาจากกลุ่มเปราะบาง หลากหลายมิติ และหลายปัจจัย ที่ทำให้เกิดความเปราะบาง ทั้งปัจจัย ทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยข้อจำกัด ทางร่างกาย และสุขภาพ

04

ความเสี่ยงด้านการบริหาร

และการจัดการ

โดยประเมินความเสี่ยงจากการ พิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ เช่น การประเมิน สถานการณ์ด้านภูมิอากาศทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต

3.2 การจัดการภัยพิบัติค้ำึงถึงหลักการสำคัญในมิติเพศภาวะและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

การจัดการภัยพิบัติค้ำึงถึงหลักการสำคัญในมิติเพศภาวะและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

การให้ความสำคัญและมีมาตรการมิติเพศภาวะในการบริหารจัดการภัยพิบัติ การกำหนดมาตรการระบบการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงกลุ่มเปราะบาง เข้าถึงการได้รับความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาแผน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ



แนวทางการลดความเสี่ยงที่ใส่ใจมิติเพศภาวะ

การจัดทำข้อมูลแยกเพศ
แยกอายุ
แยกความพิการ
แยกสถานะด้านเศรษฐกิจ

กำหนดมาตรการ
การดำเนินงานที่มี
หลักประกันให้ผู้หญิง
เข้าถึงข้อมูล เข้าถึงความรู้
การพัฒนาทักษะ

การมีตัวแทนผู้หญิง
เข้าร่วมในกลไก
การบริหารจัดการ
ภัยพิบัติทั้งระดับนโยบาย
และการปฏิบัติการ
ด้านต่าง ๆ ในพื้นที่

ระบบฐานข้อมูล
เดียวกันทั้งในระดับ
หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด
และการบูรณาการข้อมูลใน
ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง



3.3 หลักการสำคัญในการดำเนินการจัดการภัยพิบัติที่บูรณาการ มิติเพศภาวะ

คนเป็นศูนย์กลาง (People center)

การลดความเสี่ยงและการจัดการภัยพิบัติที่ใส่ใจเพศภาวะที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ไม่ควรทำ (Don't)

- รวมศูนย์การบริหารจัดการ และการดำเนินการแบบรวมศูนย์ ทำให้ผู้ได้รับผลกระทบมีทัศนคติรอการรับการช่วยเหลือ
- ใช้ข้อมูลที่ขาดการปรับปรุง ตรวจสอบให้เป็นปัจจุบันตรงตามสภาพความเป็นจริงของชุมชน
- กำหนดดำเนินมาตรการจากหน่วยงานภาครัฐ แยกส่วนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ คนต่างทำ



ควรทำ (Do)

- มีการเตรียมการล่วงหน้า กำหนดแผนงาน และแนวทางการทำงานอย่างมีส่วนร่วม กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- การปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เป็นระบบข้อมูลแยกเพศ แยกอายุ แยกสถานะ ด้านเศรษฐกิจ และกลุ่มที่มีความเปราะบาง เช่น กลุ่มผู้ชรา เด็ก ผู้พิการ แม่เลี้ยงเดี่ยว ฯลฯ
- กำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินการ ให้ผู้รับผลกระทบเข้าถึงการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบร่วมในการดำเนินการ
- เสริมสร้างความตระหนัก เสริมสร้างการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ ยกระดับความสามารถ และทักษะในการตั้งรับปรับตัว การจัดการบนฐาน การช่วยเหลือตัวเอง และการทำงานรวมกลุ่ม เพื่อสาธารณะและชุมชน
- ทำงานร่วมกับชุมชน มีการติดตามประเมิน สรุปบทเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินการ

การจัดการภัยการดำเนินการก่อนเกิดภัย

พิบัติภัยพิบัติเป็นการดำเนินการในแนวทางต่าง ๆ เพื่อเตรียมการช่วงก่อนและหลังภัยพิบัติ ขั้นตอนต่างๆ การประเมินความเสี่ยงและจัดทำข้อมูลการเตรียมพร้อม เพื่อรับมือการเกิดภัยพิบัติ และการจัดการฟื้นฟู และการจัดการภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ระยะแรกก่อนเกิดภัยพิบัติเนื่องจากบ่อยครั้งที่การจัดการภัยพิบัติเป็นแบบปฏิกิริยา แทนที่จะมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้าไว้ก่อนเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายของวิถีชีวิตและชีวิต



ปัจจัยที่ทำให้เกิดความล้มเหลวของการลดความเสี่ยงและการจัดการก่อนเกิดภัยพิบัติ

มุ่งความสนใจไปที่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น

ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรประชาสังคม มีการจัดการภัยพิบัติโดยไม่มีข้อมูล หรือเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบนฐานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและสมาชิกในชุมชน ซึ่งละเอียดและมีตัวแทนผู้หญิงเข้าร่วมในการวางแผน กำหนดมาตรการและดำเนินงาน

บางชุมชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้เนื่องจากไม่มีศักยภาพ พึ่งพาอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ขาดการจัดทำแผนงาน และมาตรการของท้องถิ่นเอง ความร่วมมือจากหน่วยงานและกลุ่มคนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและเยาวชนในกระบวนการทำงาน

หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่างคนต่างทำ

ขาดกระบวนการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการก่อนถึงช่วงเดือนที่มีความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

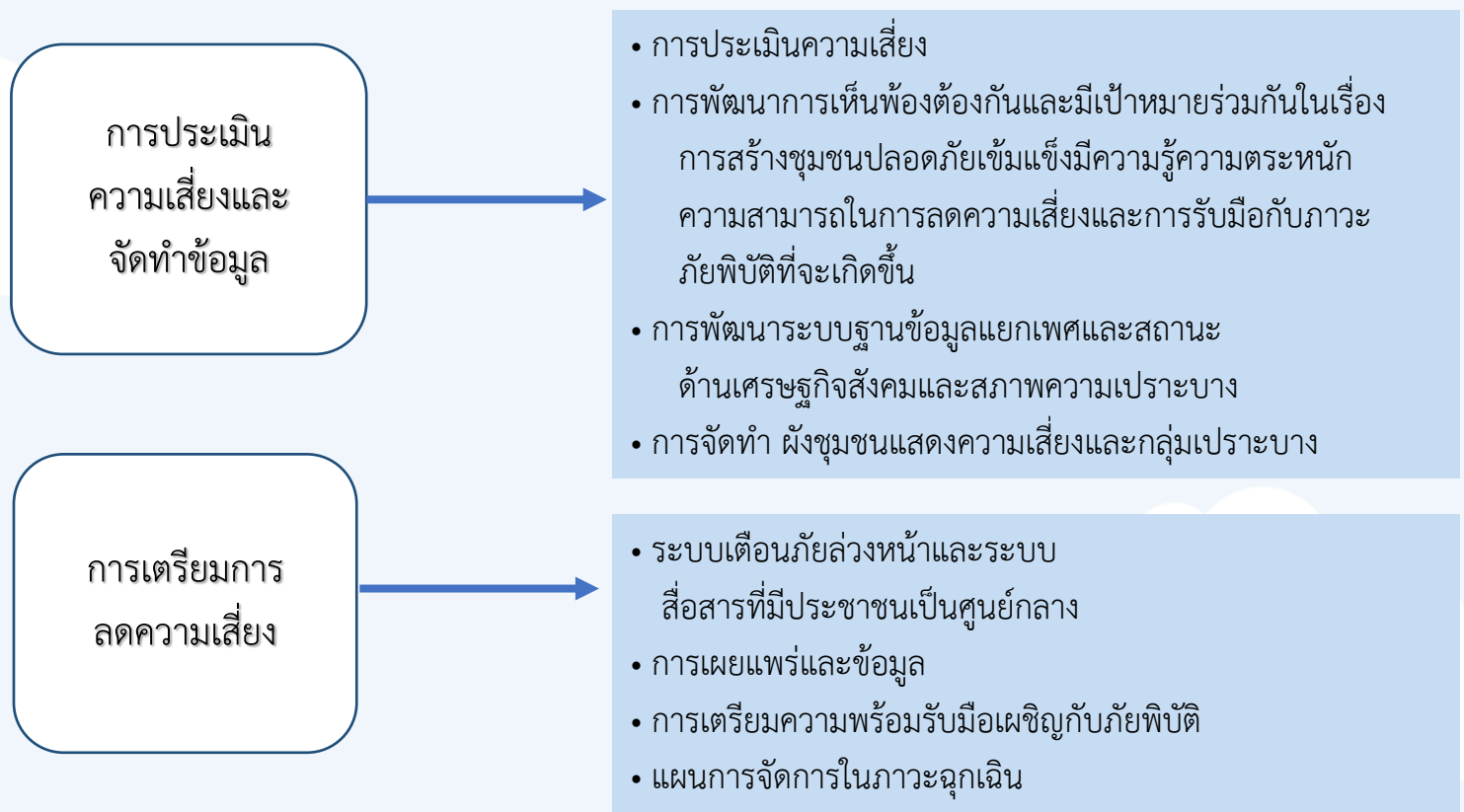
การย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัย แม้ว่าจะเป็นแนวทางที่ได้ผลหากเนื่องจากแนวทางเรื่องนี้ส่งผลต่อสมาชิกในชุมชนจำนวนมาก ทั้งในเรื่องบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน ทำให้สมาชิกในชุมชนขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตตามปกติ ประกอบกับการขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม รวมทั้งขาดเงินทุนเริ่มต้น ทำให้แนวทางการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นมาตรการที่ไม่ได้รับความร่วมมือกับสมาชิกในชุมชน

ประชาชนมีความร่วมมือที่ดีแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจว่าปัญหาภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร

3.4 การจัดการภัยพิบัติโดยยึดระบบนิเวศเป็นฐานที่มีมิติเพศภาวะ



การดำเนินการก่อนเกิดภัยพิบัติ



การดำเนินการหลังเกิดภัยพิบัติ

การตอบสนอง การจัดการ ภาวะฉุกเฉิน เมื่อเกิดภัย

- หน่วยประสานงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ
- การมีบทบาทในการแจกจ่ายความช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน
- ผู้หญิงสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ
- การเข้าถึงการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม เตรียมน้ำ ไฟฟ้า การสื่อสาร ถนน สุขภาพชุมชน และโครงสร้างพื้นฐาน ระบบระบายน้ำเพื่อดำเนินทานภัยพิบัติและยังคงใช้งานได้ในช่วงภัยพิบัติ
- การกระจายอาหารควรเป็นไปอย่างเท่าเทียม โปร่งใส และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงการอพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย
- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทุกคนสามารถเข้าถึงที่พักพิงเพียงพอ และผู้หญิงสามารถเข้าถึงห้องสุขาและห้องอาบน้ำที่เพียงพอ
- ประกันความปลอดภัยของผู้หญิงและเด็ก ปกป้องผู้หญิงจากความรุนแรงและการล่วงละเมิด
- ติดตามและประเมินสถานการณ์

การฟื้นฟูหลัง ภัยพิบัติ

- การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการตัดสินใจ
- กำหนดให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการจัดการช่วงฉุกเฉินและช่วงฟื้นฟู
- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการสร้างบ้านใหม่ตรงตามความต้องการของผู้หญิงและครอบครัว
- ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเป็นเจ้าของที่ดิน บ้าน และทรัพย์สิน
- รับรองการเข้าถึงโอกาสในการดำรงชีวิตอย่างเท่าเทียมของผู้หญิง
- การสร้างความตระหนักรู้ของผู้หญิงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิผู้หญิง
- ปกป้องและสร้างหลักประกันกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่าง เช่น หญิงม่ายและผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ผู้พิการ และผู้สูงอายุ
- การคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ

3.5 ความต้องการของผู้หญิงที่จะได้รับจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงที่รับผิดชอบด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดความยากจน และปัญหาเพศภาวะ มีการกำหนดมาตรการที่เห็นชอบร่วมกัน การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นความร่วมมือในการบูรณาการและการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุถึงการจัดการภัยพิบัติที่อิงกับระบบนิเวศ โดยคำนึงถึงมิติเพศภาวะและกลุ่มที่มีความเปราะบางที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ผู้คนที่อ่อนไหวทางเพศ จะต้องจัดการสิ่งต่อไปนี้

- สร้างความตระหนักรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับความเปราะบางในประเด็นเพศภาวะ ในการจัดการภัยพิบัติ เช่น ความต้องการของผู้หญิงที่เฉพาะเจาะจง

- กำหนดมาตรการเพศภาวะ ในนโยบายและแผนงานทุกระดับ ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม ลดความเสี่ยงและการตั้งรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- จัดทำข้อมูลและสถิติแยกเพศของกลุ่มที่มีความเปราะบาง ผลกระทบจากภัยพิบัติ ประเมินความเปราะบาง ความเสี่ยง และกำหนดตัวบ่งชี้ที่คำนึงถึงเพศภาวะเพื่อติดตามและวัดความก้าวหน้า

- ผู้หญิงและผู้ชาย กลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่าง สามารถเข้าถึงระบบเตือนภัยล่วงหน้าจากภัยธรรมชาติได้อย่างเท่าเทียมกัน

- สนับสนุนมาตรการการเยียวยา ช่วยเหลือ ชดเชยด้านการเงินที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ รวมถึงการประกันความเสี่ยงและการประกันภัย



- ปรับปรุงการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ การวางแผนฉุกเฉินที่ตอบสนองต่อความต้องการของเพศ วัย ความพิการ

- เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการประสานงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติในระยะ ต่าง ๆ การเข้าถึงความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ การฟื้นฟู อย่างเท่าเทียม

- สร้างและเพิ่มขีดความสามารถให้กับชุมชน หน่วยงานภาครัฐดำเนินการบนหลักคิด ด้านมิติเพศภาวะ การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

- สนับสนุนการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของนโยบายและโครงการที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ ในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการลดความยากจน

- รายงานความคืบหน้าระดับชาติเกี่ยวกับประเด็นเพศภาวะ ในการจัดกระแหลักในการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางสากล Hyogo Framework และใช้ Global Platform for Disaster Risk Reduction ทุกสองปีเป็นกลไกในการติดตามและประเมินความคืบหน้าในระดับท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และระดับชาติ



กรณีตัวอย่าง การจัดการภัยพิบัติอย่างมีมุมมองมิติเพศภาวะ

การบูรณาการประเด็นเพศภาวะ และกรอบแนวคิดสตรีนิยม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการภัยพิบัติ แต่ถึงแม้จะมีความพยายามอย่างรอบด้านในการปกป้องทุกคน แต่แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการจัดการและการตอบสนองนั้นกระทำในระดับบุคคล ผู้หญิงยังผู้มีบทบาทหลักในการร่วมจัดการภัยพิบัติ ต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ที่ผู้หญิงและผู้ชายสามารถทำได้ในระดับบุคคล



ก่อนเกิดน้ำท่วม

หลักการที่พึงปฏิบัติโดยรวม

- ปิดไฟในบ้านทั้งหมดเมื่อเกิดภัยพิบัติภัยพิบัติ
- ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีเครื่องมือสื่อสารของครอบครัวเตรียมชาร์ตไฟสำรองไว้ให้พร้อม
- เตรียมชุดยังชีพฉุกเฉินที่มีอาหาร น้ำ เวชภัณฑ์ ไฟฉายพร้อมแบตเตอรี่สำรอง เสื้อผ้าที่อบอุ่น ผ้าห่ม รายการดูแลทารก ของใช้ส่วนตัว บัตรประจำตัว สำหรับสมาชิกแต่ละคนในครัวเรือนของคุณ และเอกสารสำคัญส่วนบุคคล
- ย้ายเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และข้าวของขึ้นชั้นเหนือระดับพื้นดิน



การอพยพ เคลื่อนย้าย

- การอพยพออกจากบ้านเมื่อได้รับคำแนะนำจากการ นำถุงยังชีพฉุกเฉินติดตัวไปด้วย
- ตามเส้นทางที่เจ้าหน้าที่กำหนด อย่าใช้ทางลัด
- ลงทะเบียนกับศูนย์ประสานงาน หากต้องอพยพ เพื่อให้ได้รับการติดต่อ และกลับไปอยู่กับครอบครัวและคนที่คุณรักอีกครั้ง



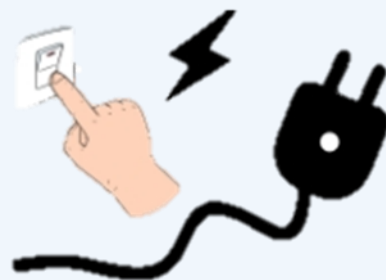
หลังภัยพิบัติน้ำท่วม

สิ่งสำคัญคือต้องซ่อมแซมบ้านของคุณให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อปกป้องสุขภาพของคุณและป้องกันไม่ให้อาคารและทรัพย์สินเสียหายมากกว่าที่เสียหายไปแล้ว คำแนะนำในการช่วยเหลือตนเองเมื่อกลับเข้าบ้าน ดังนี้

ระบบไฟฟ้า : เก็บสายไฟให้พ้นน้ำ ไม่เปิดไฟฟ้าในพื้นที่ที่ยังมีภัยพิบัติ

หากสภาพรอบๆ แหล่งจ่ายไฟเปียก ให้ยืนบนกระดานแห้ง

แล้วใช้ไม้แห้งปิดสวิตช์



บ้าน :

- ตรวจสอบว่าบ้านมีความปลอดภัยทางโครงสร้าง ระวางรูปบนพื้นเศษแก้ว และเศษขยะอื่นๆ ที่อาจเป็นอันตราย
- ระบายอากาศหรือลดความชื้นในบ้านจนกว่าจะแห้งสนิท หากตรวจสอบพบเชื้อราให้ทำความสะอาดด้วยสารฟอกขาวคลอรีน

น้ำ : กรองน้ำที่สงสัยว่าปนเปื้อน ก่อนดื่ม โดยต้มให้เดือดอย่างน้อย 10 นาทีหรือเติมเม็ดทำให้บริสุทธิ์ เนื่องจากภัยพิบัติอาจปนเปื้อนสิ่งปนเปื้อนและสารมลพิษอื่นๆ หากคุณเลือกที่จะเติมคลอรีนในน้ำด้วยสารฟอกสีที่ไม่ผสมน้ำหอม ให้เติมหนึ่งหยดต่อน้ำหนึ่งลิตร หรือสามหยดต่อน้ำขุ่นหนึ่งลิตร คนให้เข้ากันและทิ้งไว้อย่างน้อย 30 นาทีก่อนบริโภค



เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ :

- ประกอบอุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลือง ซึ่งควรประกอบด้วย: ถุงมือ หน้ากาก และอุปกรณ์ป้องกันอื่นๆ ถึง ไม้ถูพื้น ที่ปาดน้ำและถุงขยะพลาสติก สารฟอกขาวที่มีคลอรีน และน้ำยาล้างจานที่ไม่ใช่แอมโมเนีย
- บันทึกรายละเอียดความเสียหายจากภัยพิบัติด้วยภาพถ่ายหรือวิดีโอ ลงทะเบียนจำนวนความเสียหายที่บ้านของคุณกับเทศบาลท้องถิ่นของคุณทันที

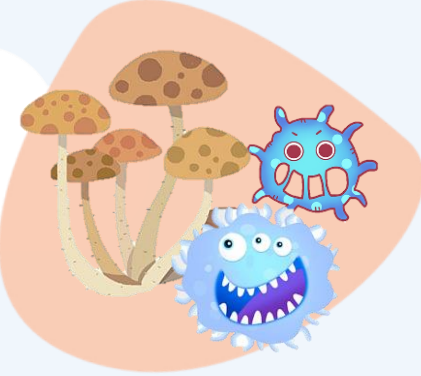
สิ่งสกปรกและเศษซาก :

- นำวัสดุและเศษขยะที่สกปรกออกทั้งหมด เช่น โคลนและดิน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ เสื้อผ้า และเครื่องนอน ขจัดคราบสกปรกที่เกาะผนังและเฟอร์นิเจอร์ไม้เนื้อแข็ง แล้วล้างออกหลาย ๆ ครั้ง
- ล้างและเช็ดพื้นผิวและโครงสร้างทั้งหมดด้วยคลอรีนฟอกขาว ในที่ที่มีการระบายอากาศเพียงพอเพื่อขจัดควัน แล้วล้างออกอีกครั้ง สวมหน้ากาก เมื่อใช้สารฟอกขาวในพื้นที่ปิด เช็ดพื้นผิวที่ไม่ได้สัมผัสโดยตรงโดยรอบจากภัยพิบัติ โดยใช้สารละลายคลอรีน 1 ส่วนต่อน้ำเย็นหรือน้ำอุ่น 4 ส่วน ผสมกับน้ำยาล้างจานที่ไม่มีแอมโมเนียในปริมาณเล็กน้อย จากนั้นล้างออก



มรดกตกทอดและโบราณวัตถุที่เสียหายจากน้ำ : เพื่อป้องกันความเสียหายเพิ่มเติม สิ่งของที่เปียกน้ำจะหนักและเปราะบาง ดังนั้นควรระมัดระวังให้ดีเมื่อหยิบจับและทำให้แห้ง ย้ายสิ่งของไปยังที่เย็นและแห้ง

เครื่องดูดความชื้น : ย้ายสิ่งของไปยังที่เย็นและแห้งและตั้งพัดลม หากตากกลางแจ้ง ให้เก็บสิ่งของให้พ้นจากแสงแดดโดยตรง



เชื้อรา : สวมหน้ากากอนามัยและถุงมือแบบใช้แล้วทิ้งเมื่อต้องรับมือกับเชื้อรา เพื่อลดการเจริญเติบโตของเชื้อรา ให้ย้ายสิ่งของไปยังบริเวณที่เย็นและแห้งภายใน 48 ชั่วโมง ปลอมให้แห้งกลางแจ้ง สามารถพ่นแอลกอฮอล์เล็กน้อยเพื่อฆ่าสปอร์ของเชื้อราบนวัสดุที่ทนทานต่อแอลกอฮอล์

เลือกเก็บและทิ้งสิ่งของ :

- ขจัดคราบสกปรกหนักออกจากเสื้อผ้าที่ซักได้ ล้างและซักหลาย ๆ ครั้ง
- พื้นที่สนามหญ้าควรกำจัดขยะทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแบคทีเรียและเชื้อรา
- กำจัดรายการอาหารใด ๆ ต่อไปนี้ที่สัมผัสกับภัยพิบัติ: เนื้อหาในช่องแช่แข็งหรือตู้เย็น รวมถึงเนื้อสัตว์ทั้งหมดและผักและผลไม้สดทั้งหมด รวมถึงของใช้ในบ้าน สินค้ากระป๋องที่ไม่เสียหายทั้งหมดจะต้องล้างและฆ่าเชื้ออย่างทั่วถึง ทั้งยา เครื่องสำอาง และอุปกรณ์อาบน้ำอื่น ๆ

3.6 การจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ ในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ เพศสภาพ (GRB)

สามารถอธิบายได้อย่างง่ายๆ ก็คือ

การเข้าใจถึงความต้องการ สภาพปัญหา ข้อจำกัด โอกาส

ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้ง เพศ วัยที่ สภาพทางร่างกาย

อัตลักษณ์ทางเพศ เชื้อชาติ และฐานะที่แตกต่างหลากหลาย

ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ประชาชนที่มีความหลากหลายได้รับสิทธิและ
ประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม



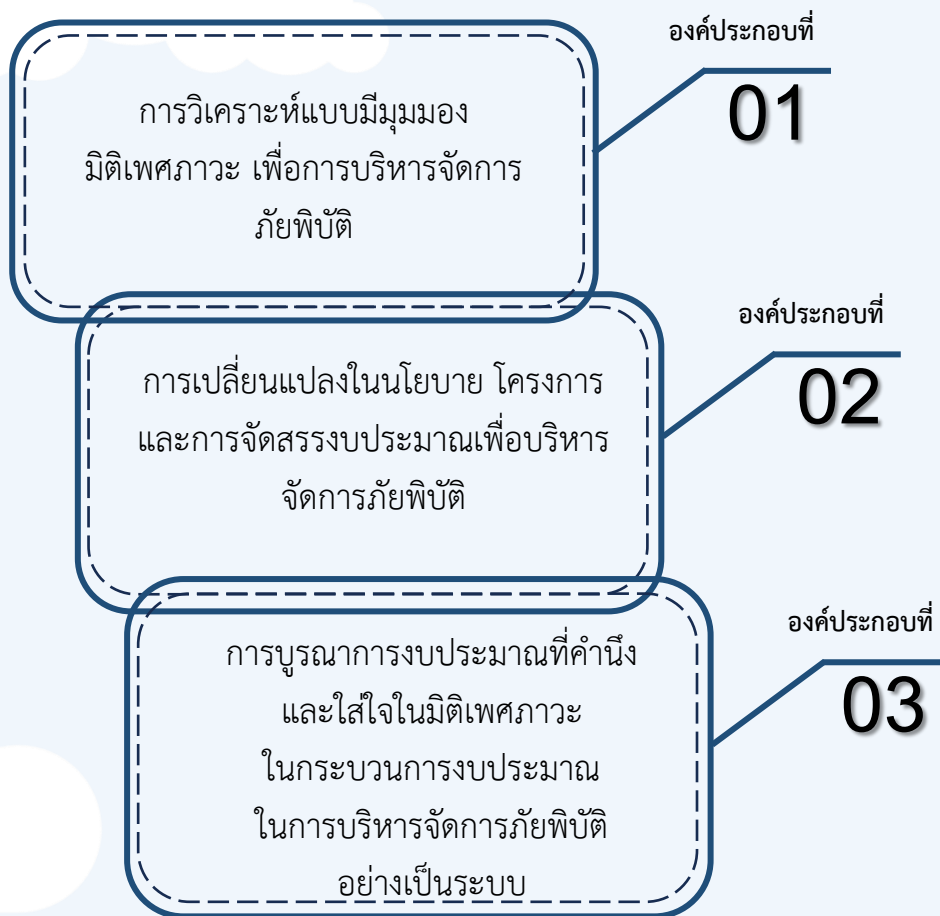
การจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ กับการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ มีเป้าหมายในการลด
ความเสี่ยงจากภัยพิบัติและลดการสูญเสียทั้งในเรื่องชีวิต วิถีชีวิต เศรษฐกิจ
และสภาพแวดล้อม ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล ธุรกิจ ชุมชน และ
ประเทศ โดยการจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ จะสนับสนุนให้
เกิดการวิเคราะห์ปัญหาความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาถึงความต้องการ
โอกาส สิทธิ และข้อจำกัด รวมถึง การเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างหลากหลาย
ของกลุ่มประชากรทั้งหญิงและชาย กลุ่มบุคคลที่มีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย
เพื่อบริหารจัดการงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยง
จากภัยพิบัติ



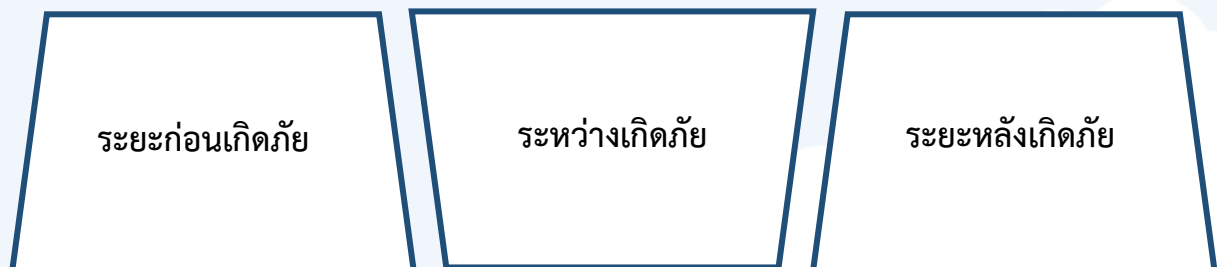
องค์ประกอบของการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ ในการจัดการภัยพิบัติ

องค์ประกอบสำคัญในการจัดทำงบประมาณ ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ คือ



องค์ประกอบในการจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ

สามารถนำมาบูรณาการสู่แนวคิดของการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ได้ดังนี้



แนวทางในการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ ในการจัดการภัยพิบัติ

ระยะก่อนเกิดภัย

การประเมินความเสี่ยง

โดยวิเคราะห์สถานการณ์ของ
ผู้หญิง ผู้ชาย และกลุ่มอัตลักษณ์
ที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถ
มองเห็นภาพรวมของประชาชน
ในพื้นที่

จัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศและการจัดทำฐานข้อมูล
ของประชาชนในพื้นที่

วิธีการ

- การจัดทำแผนที่ชุมชน โดยระบุความหลากหลาย
ที่จำเป็น เช่น เพศ วัย และสภาพของบุคคล
- การจัดทำระบบฐานข้อมูลประชาชนในพื้นที่
โดยระบุความหลากหลายที่จำเป็น

การวิเคราะห์สถานการณ์ของความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ
จากการจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมา

วิธีการ

- การจัดเก็บข้อมูลของผู้ที่เข้าถึงการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ
- การสำรวจข้อมูลความสูญเสียที่เกิดจากภัยพิบัติ
ในแต่ละครั้ง โดยจำแนกเพศ วัย สภาพของบุคคล
- การจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่รับ
การช่วยเหลือ ในสถานการณ์ภัยพิบัติที่ผ่านมา
- การจัดทำการประชุมกลุ่มย่อยหรือการจัดเวทีประชาคม

การป้องกันและการลดผลกระทบ

การคำนึงถึงโอกาสในการมีส่วนร่วม
และการเข้าถึงของประชาชน
ที่มีความหลากหลาย เกิดการจัดการ
และการวางแผนงานร่วมกัน
ในการป้องกันภัยพิบัติ

วิธีการ

การกำหนดสัดส่วนของการมีส่วนร่วม
ของผู้เข้าร่วม/ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในการรับฟังความ
คิดเห็น โดยคำนึงถึงสัดส่วนการมีส่วนร่วม
ของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างหลากหลาย
ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม

กำหนดวิธีการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งหญิง ชาย
และกลุ่มอัตลักษณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง
ต่อการเข้าถึงโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วม
ในการป้องกันและการลดผลกระทบจากภัยพิบัติ

แนวทางในการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะ ในการจัดการภัยพิบัติ

ระหว่างเกิดภัย

การจัดลำดับความสำคัญในการบริหารจัดการงบประมาณอย่างรวดเร็วและตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันหลายอย่างมีมุมมองมิติมิติเพศภาวะ เพศสภาพและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น ถูยั้งชีพให้สอดคล้องกับความต้องการจำเพาะของเพศ วัย ที่แตกต่างกัน เช่น ผ้าอนามัย ผ้าอ้อม หรือ อาหารกล่องให้สอดคล้องกับข้อมูลสมาชิกครัวเรือน เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ความปลอดภัยของพื้นที่อพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยคำนึงถึงการจัดการที่ทันด่วนที่ ครอบคลุม และเหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของทุกกลุ่มเป้าหมาย



ระยะหลังเกิดภัย

การฟื้นฟู โดยพิจารณาการจัดลำดับความสำคัญในการบริหารจัดการงบประมาณอย่างรวดเร็วและตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันหลาย เช่น การปรับปรุงระบบสาธารณสุขพื้นฐาน การสร้างอาชีพเพื่อความยั่งยืน และสอดคล้องกับสภาพและวิถีชีวิตของชุมชน และสร้างการแบ่งเบาระยะความรับผิดชอบในครอบครัว



วงจรการจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงมิติเพศภาวะในการจัดทรัพยากรปี

